

نشریه فرهنگی اجتماعی گندم (شماره ۸)

با مجوز از کمیته ناظر بر نشریات دانشگاه علامه طباطبائی

به شماره ۷/۳۶۵۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۱

ویژه نامه ایام شهادت بانو حضرت معصومه (سلام الله علیها)

یا فاطمه معصومه

آذر ماه ۱۳۹۹

www.gandomteam.ir

امام رضا(ع): هرکس تواند به زیارت من بیاید، برادر را در «ری» یا خواهر را در «قم» زیارت کند.
کجا ثواب زیارت می‌آید، باید.

«دهم ربیع الثانی سالروز رحلت شهادت کوزه حضرت فاطمه معصومه علیها السلام بر عموم شیعیان تسلیت باد.»

بسم الله الرحمن الرحيم

➤ در این نشریه می خوانیم؛

- سخن سردبیر صفحه (۱)
- شعر « ای جهان من ای جهان بانو » صفحه (۲)
- نقش حضرت معصومه (س) در عظمت یافتن شهر قم صفحه (۳)
- روابط دختر و والدین در خانواده صفحه (۴)
- تفاوت‌هایی که باید در تربیت دختران و پسران لحاظ شود صفحه (۵)
- معرفی کتاب صفحه (۶)
- پیشنهادهایی برای مادران در تعامل با دختر نوجوان صفحه (۷)
- برخی عوامل موثر در کیفیت روابط خواهر و برادرها صفحه (۹)
- معرفی فیلم صفحه (۱۰)
- متن « اسوه حسنه » صفحه (۱۱)
- معرفی کتاب صفحه (۱۵)
- جایگاه دختر در اسلام و خانواده صفحه (۱۶)
- ضرورت توجه به تغذیه دختران در مرحله اول زندگی صفحه (۱۷)
- روابط پدر و دختر صفحه (۱۹)
- علت عدم ازدواج حضرت معصومه (سلام الله علیها) صفحه (۲۰)
- حضرت معصومه (س) الگوی دختران مسلمان امروزی صفحه (۲۲)
- داستان کودک (قاصدک کوچولو) صفحه (۲۳)

❖ سخن سردبیر؛

دردین اسلام برخلاف دیگر مکاتب ماده گرا انسان دارای ارزش بسیار بالایی است و میان زن و مرد تفاوتی در انسانیت وجود ندارد و هر دو تنها با ارزشهای انسانی ارج و قرب پیدا می کند و جنسیت به هیچ عنوان ملاکی برای ارزش گذاری نیست.

در تمامی ادیان الهی همواره زنان و مردان والا مقامی به عنوان الگوهای کل بشریت وجود داشته اند و در اسلام نیز نمونه های بسیاری از این دست وجود دارد. زنان ارزشمندی که نه تنها الگوی زنان عالم هستند بلکه الگوی کل بشر محسوب می شوند. حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها یکی از این بانوان نمونه تاریخ است. زنی که توانست علاوه بر ارتباط نسبی با خاندان امامت و ولایت با کسب فضائل بیکران و بهره مندی از علم سرشار بینی جایگاهی ویژه در میانه انسان های تمام دوران داشته باشد. او زنی است که توانسته از چنان جایگاهی برخوردار شود که چند امام معصوم ع درباره مقام و شأن و منزلت ایشان بارها و بارها مطالبی بفرمایند. وی از معدود امامزادگانی است که دارای زیارت نامه ای ویژه است. کانون فرهنگی هنری گندم بر خود لازم دانسته تا در شأن و منزلت این بانوی گرامی یک شماره از نشریه خود را اختصاص دهد و به این بهانه مطالبی را در باب ویژگی های وجودی و تربیتی دختران جامعه اسلامی بیان کند به امید آنکه مقبول درگاه خداوند قرار گیرد.

دکتر محسن حبیبی

سردبیر نشریه فرهنگی اجتماعی گندم

« ای جهان من ای جهان بانو »

با همین چشم های خود دیدم، زیر باران بی امان بانو!
در حرم قطره قطره می افتاد آسمان روی آسمان بانو
صورتم قطره قطره حس کرده ست چادرت خیس می شود اما
به خدا گریه های من گاهی دست من نیست مهربان بانو
گم شده خاطرات کودکی ام گریه گریه در ازدحام حرم
باز هم آمدم که گم بشوم من همان کودک همان، بانو
باز هم مثل کودکی هر سو می دوم در رواق تو در تو
دفترم دشت و واژه ها آهو... گفتم آهو و ناگهان بانو...
شاعری در قطار قم - مشهد چای می خورد و زیر لب می گفت:
شک ندارم که زندگی یعنی، طعم سوهان و زعفران بانو
شعر از دست واژه ها خسته است بغض راه گلوم را بسته است
بغض یعنی که حرف هایم را از نگاهم خودت بخوان بانو
این غزل گریه ها که می بینی آن شعر است، شعر آیینی
زنده ام با همین جهان بینی، ای جهان من ای جهان بانو!
کوچه در کوچه قم دیار من است شهر ایل من و تبار من است
زادگاه من و مزار من است، مرگ یک روز بی گمان...

« حمیدرضا برقعی »

باران بهشت تو ای خاکی بهشت

گفت بانو شود از تو بهشت

دست کلام عینک دایا فاطمه که ای معصومه

نقش حضرت معصومه (س) در عظمت یافتن شهر قم

رهبر معظم انقلاب ۱۳۸۹/۰۷/۲۹؛

بدون تردید نقش حضرت معصومه (س) در قم شدن قم و عظمت یافتن این شهر عریق مذهبی تاریخی، یک نقش ما لا کلام فیه است. این بانوی بزرگوار، این دختر جوان تربیت‌شده‌ی دامان اهل بیت پیغمبر، با حرکت خود در جمع یاران و اصحاب و دوستان ائمه (ع) و عبور از شهرهای مختلف و پاشیدن بذر معرفت و ولایت در طول مسیر در میان مردم و بعد رسیدن به این منطقه و فرود آمدن در قم، موجب شده است که این شهر به عنوان پایگاه اصلی معارف اهل بیت (ع) در آن دوره‌ی ظلمانی و تاریک حکومت جباران بدرخشد و پایگاهی بشود که انوار علم و انوار معارف اهل بیت را به سراسر دنیای اسلام از شرق و غرب منتقل کند.

روابط دختر و والدین در خانواده:

نگاهی داریم به دیدگاه اسلام پیرامون تربیت دختران و اهمیت آن و ضرورت‌هایی که برای تربیت دختر باید مورد توجه والدین او و جامعه قرار گیرد. دین اسلام همواره برای زنان و دختران اهمیت ویژه‌ای قائل بوده و بخصوص سفارش‌های فراوانی از ائمه در مورد دختران در متون دینی و روایات وارد شده است. در روایات اسلامی پسران به عنوان نعمت‌های خدا و دختران به عنوان حسنات الهی ذکر شده‌اند و این در حالی است که حسنات در اسلام مورد پاداش خدا هستند و نعمت‌ها مورد بازخواست و سوال خداوند قرار می‌گیرند. پیامبر (ص) نیز در این مورد فرموده‌اند: «بهترین فرزندان شما دختران هستند.»

اهمیت نقش دختران در خانواده و جامعه:

دختران نقش بسیار مهمی در خانواده و جامعه دارند. آن‌ها در آینده مسئولیت اداره کانون خانواده را که مهم‌ترین عنصر یک جامعه است، عهده دار می‌شوند و وظیفه تربیت نسل‌های آینده نیز به عهده آن‌هاست. اگر یک دختر به خوبی تربیت شده و برای زندگی خانوادگی و اجتماعی آماده شود، می‌تواند سعادت و خوشبختی نسل آینده را تضمین کند، اما اگر این دختر در دوره تربیت خود با آسیب‌ها و مشکلات روحی و جسمی روبرو شود نمی‌توان از او انتظار داشت در آینده وظایفی را که برعهده دارد به نحو احسن انجام دهد و نقش مثبتی در خانه و اجتماع داشته باشد. به همین دلیل است که تربیت دختران باید به طور خاص مورد توجه پدرها و مادرها قرار گیرد.

پیامبر رحمت (ص)
دعای مادر
از مواعظ اجابت دعای لذر.

پیامبر اسلام (ص) در خصوص پاداش تربیت دختران می‌فرمایند: «کسی که دختری دارد باید او را به بهترین نحو تربیت کند و غذای خوب و شایسته برایش فراهم کند و نعمت‌هایی که خداوند بر او ارزانی داشته را بر دخترش گوارا دارد و از او دریغ نرزد که چنین پدری در روز قیامت از آتش دوزخ نجات خواهد یافت.» در حدیث دیگری از حضرت رسول (ص) آمده است: «دختران، دلسوز، مددکار و بابرکت‌اند. هر کس یک فرزند دختر داشته باشد، خداوند آن را پوششی از دوزخ قرار می‌دهد و هر کس دو دختر داشته باشد به خاطر آنان وارد بهشت شود و هر کس سه دختر یا مانند آن خواهر داشته باشد، جهاد و صدقه [استحبابی] از او برداشته می‌شود.»

تفاوت‌هایی که باید در تربیت دختران و پسران لحاظ شود:

تربیت فرزندان اعم از دختر و پسر دارای اشتراکاتی با یکدیگر است، اما اسلام در رابطه با تربیت فرزندان قائل به تفاوت‌هایی میان تربیت دختران و پسران است که البته این تفاوت‌ها به معنای برتری یکی بر دیگری نیست، بلکه ناشی از تفاوت‌های موجود در ساختارهای جسمی و روحی این دو جنس و همچنین مسئولیت‌ها و نقش‌هایی است که باید در بزرگسالی برعهده گیرند.

معمولاً دختران و پسران به دلیل اینکه خصوصیات درونی‌شان با هم متفاوت است در جامعه نیز از نظر اجتماعی و رفتاری در شرایط خاصی نسبت به یکدیگر قرار می‌گیرند؛ از نوع بازی و ارتباط با همسالان گرفته تا نوع روابطشان با والد همجنس، بنابراین والدین باید با توجه به خصوصیات رفتاری، شرایط زیستی و جسمی کودکان با آنها رفتار کنند و آنها را مورد تشویق یا تنبیه قرار دهند.

اگر کودکی با توجه به جنسیت خود پرورش نیابد (تربیت دختران با شیوه‌های پسرانه و پسران با شیوه‌های دخترانه)، ممکن است در آینده در پیدا کردن هویت جنسی ثابت خود دچار مشکل شود، بنابراین باید با پسران و دختران به گونه‌ای رفتار شود تا باعث تقویت و پررنگ‌تر شدن این خصوصیات در آنها گردد. برای نمونه در آموزه‌های دینی این مسئله مورد تاکید قرار گرفته است که اگر دختر به زمین خورد او را بلند کنید لباسش را تکان دهید و او را نوازش نمایید، ولی اگر پسر به زمین خورد بگذارید خودش بلند شود.

معرفی کتاب:

نام کتاب: دختر بس

نویسنده: سکینه صادقی

تعداد صفحات: ۷۱۰

سال چاپ: ۱۳۹۸

انتشارات: موسسه آموزشی تالیفی ارشدان

دختر بس، حکایت دختری است که می‌خواهد به سهم خود هر چند اندک، در برابر جهل زمانه بایستد و برای زنان و دختران سرزمینش و مردانی که از دامان همین زنان برخاسته‌اند بنویسد. این کتاب می‌خواهد نشان دهد که دختران و زنان قدرتمند می‌توانند ریشه جهل و نادانی را بخشکانند و نشان بدهد که زنان سرزمین من می‌توانند در مقابل ظلم و جهل بسیار توانا ظاهر شوند. هر چند زمان داستان به چند مقطع تاریخی مربوط است، اما بیشتر داستان به زمان رضاشاه برمی‌گردد. این داستان زنانی را به نمایش می‌گذارد که به راستی قدرتمند ظاهر شده‌اند و با درایت و عقل موانع را از سر راه خود برداشته‌اند خانم جان داستان، خود اسطوره‌ای بی‌بدیل برای یک زن با فرهنگ است. زنی که می‌داند یک زن چندان هم دست بسته نیست و باید برای بهتر کردن شرایط تلاش کند. زنی که با درایت، گره از مشکلات برمی‌دارد...

✓ روابط مادر و دختر :

رابطه‌ی مادر و دختر در هر خانواده‌ای منحصر به فرد است و اگر این رابطه بر اساس اعتمادشکل بگیرد دخترانی پایبند به چهارچوب‌های خانواده تربیت خواهند شد.

✓ پیشنهادهایی برای مادران در تعامل با دختر نوجوان

۱. همدلی:

دختران در این سن کمی زودرنج می‌شوند و برای مسائل کم اهمیت هم احساس ناراحتی می‌کنند. می‌توانیم از خاطرات و نگرانی‌هایی که خودمان در دوران نوجوانی داشته‌ایم با او صحبت کنیم.

۲. توجه به فعالیت‌های جسمی و رشد معنوی:

با رسیدن دوران بلوغ دگرگونی همه جانبه‌ای در جسم و روح دختران پدید می‌آید. تغییرات هورمونی و تمایلات عالی اخلاقی نیز بیدار می‌شوند. بهتر است برای سلامت جسم و روحشان برنامه‌ریزی داشته باشیم.

۳. گفت و گو در مورد رابطه با جنس مخالف:

بهترین راه این است که اطلاعات کافی در اختیار او بگذاریم. قوانینی را تعیین کنیم و بر حدود روابط او کنترل داشته باشیم.

۴. تحقیر و مقایسه ممنوع:

دست کم گرفتن توانایی‌های او باعث می‌شود اعتمادبنفس خود را از دست بدهد و برای کسب موفقیت تلاش نکند. او را همانطور که هست بپذیریم و با توجه به توانایی‌هایش از او انتظار داشته باشیم.

۵. عدم کنترل بیش از حد:

دختر نوجوان در برابر فشار و کنترل بیش از حد والدین به دروغگویی روی می آورد. تلاش کنیم به جای کنترل افراطی، مهارت رو به رو شدن با خطرات و مهارت های زندگی را به او بیاموزیم.

۶. واگذاری مسئولیت‌ها:

دختر نوجوان به دنبال کسب استقلال است. بر اساس توانایی‌هایش مسئولیتی به او بدهیم و در صورت انجام درست کار، او را تشویق و هنگام انتقاد، اول نکات مثبت او را بیان کنیم.

۷. ایجاد فضایی امن در خانه:

خیلی دوستانه و صمیمی با او در مورد افکار و اهدافش صحبت کنیم. گاهی بدون دلیل به او سر بزنیم، او را در آغوش بگیریم و هدیه کوچکی به او بدهیم.

افزایش آگاهی از ویژگی‌ها و تغییرات دوره‌ی نوجوانی:

هرچه بیشتر در زمینه چالش‌های دوران نوجوانی اطلاعات داشته باشیم در رویارویی با مسائل کمتر غافلگیر خواهیم شد.

۸. اعمال قوانین مشخص:

با ذکر دلایل منطقی خواسته‌ها و انتظارات خود را بیان کنیم. قوانینی را برای ایجاد یک رابطه خوب در نظر بگیریم و درباره مسائلی که باعث ناراحتی ما می‌شود با هم صحبت کنیم.

✓ روابط خواهر و برادر:

روابط خواهر و برادرها نقش مهمی در رفتارهای ضداجتماعی یا اجتماع پسند و برخی ابعاد شخصیت، انواع هوش و پیشرفت آنان دارد. کودکان در روابط تنگاتنگ و صمیمی خود با خواهر و برادرشان مهارت‌های اجتماعی و شناختی مهمی را کسب می‌کنند. پس مهم است که بین آنها روابط صمیمانه‌ای وجود داشته باشد.

✓ برخی عوامل موثر در کیفیت روابط خواهر و برادرها

۱. برخورد متفاوت والدین با هر یک از فرزندان: اکثر پدر و مادرها به دلیل تفاوت‌های جنسیتی، سن، خلق و خو ممکن است رفتاری متفاوت با فرزندان خود داشته باشند، این تفاوت رفتاری سبب اختلاف بیشتر میان خواهر و برادرها می‌شود.
۲. خلق و خوی بچه‌ها: هر کودکی دارای خلق و خوی منحصر به فرد خودش می‌باشد. طبق مشاهدات خلق و خوی فرزند اول، عامل موثری در حال و هوای روابط دیگر خواهر و برادران نیز می‌باشد.
۳. کیفیت رابطه والدین: مشاهده اختلافات والدین باعث افزایش اضطراب و تنش میان فرزندان می‌شود. صمیمیت بین زوجین، تضمینی برای صمیمیت در بین خانواده و اعضای آن است.

معرفی فیلم: « کمی دور تر »

کارگردان روح الله حجازی
خلاصه داستان؛

قصه فیلم «کمی دورتر» روایتگر داستان زندگی فرج و منیر زوج سالخورده‌ای است که ۳۰ سال در ایستگاهی دور افتاده سوزن‌بان قطارند. منیر آرزوی زیارت حضرت معصومه (س) را دارد اما تا بحال نتوانسته همسرش را تنها بگذارد، تا این که خوابی می‌بیند و ...
جوایز و افتخارات

دریافت تندیس بهترین کارگردانی از نخستین جشنواره فیلم میلاد سرخ.

دریافت تندیس بهترین فیلم از نخستین جشنواره فیلم میلاد سرخ.

دریافت تندیس بهترین بازیگر نقش اول زن از نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم کیش.

دریافت تندیس بهترین فیلم دینی از نخستین جشنواره فیلمهای جام جم.

دریافت تندیس بهترین فیلم از نگاه امید از نخستین جشنواره فیلمهای جام جم.

دریافت تندیس بهترین فیلمبرداری از نخستین جشنواره فیلمهای جام جم.

دریافت دیپلم افتخار بهترین کارگردانی از ششمین جشنواره فیلم رضوی.

Place your design here.

« اسوه حسنه »

قال المهدي (عجل الله تعالى فرجه الشريف): «ان لي في ابنة رسول الله أسوة حسنة» [1] حضرت مهدي (عليه السلام) فرمود: «الگو و اسوهی نیکوی من دختر فرستاده خدا (فاطمه زهرا سلام الله علیها) است»

سالها بود ذهنم در گیر فهم این کلام امام (عج) بود. وجود الگو برای اشخاص و جوامع از جمله کار آمد ترین و نتیجه بخش ترین مسایل است و در همه نظام های تربیتی ارائه یک الگوی رفتاری و عملی مناسب، پسندیده و به عنوان اثر بخش ترین راه حل پذیرفته شده است. حتی قرآن هم به این مهم توجه نموده و پیامبر را الگوی عملی مسلمین معرفی نموده و می فرماید:

«لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا [۲].»

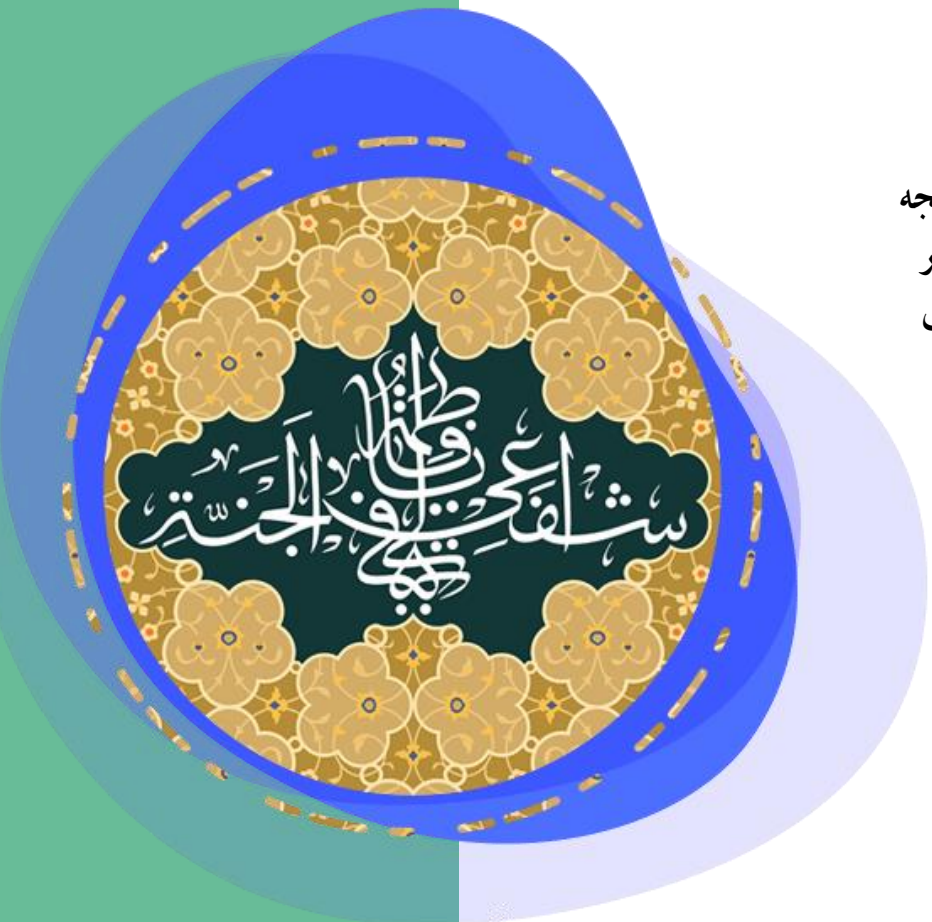
و یا درباره حضرت ابراهیم علیه السلام می فرماید:

«قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ [۳]...»

و نیز درباره سایر انبیاء الهی آنها را برای ما به عنوان الگو معرفی می کند و می فرماید:

«أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبُهْدَاهُمْ أَقْتَدَهُ [۴]؛ به هدایت آنها اقتدا کنید، یعنی الگو بگیرید.»

در لزوم وجود ائمه دوازده گانه از جمله ادله جنبه الگویی آن حضرات مطرح شده تا اصول اسلام را در طی قرون متوالی عملاً و در شرایط متفاوت نشان داده و زمینه هدایت مومنین را فراهم آورند. اما چه می شود که امام زمان (عج) دردانه پیامبر را الگوی خود می داند. او اگرچه حجت بر ائمه شمرده می شود آنگونه که امام عسکری والد گرامی امام زمان می فرماید: «نحن حجة الله على الخلق و فاطمه حجة الله علينا [۵]؛ ما (امامان معصوم) حجت خداوند بر مردمان هستیم و فاطمه (سلام الله علیها) حجت (خداوند) بر ما» اما به چه علت دختر رسول خدا الگوی ویژه امام معرفی می شود؟

علت این امر را جستجو می نمودم ولی قانع نمی شدم تا این که فیلمی کوتاه از استاد پناهیان با عنوان «گاهی خدا می خواهد قدر تو ناشناخته بماند» جرقه ای شد برای نوشتن این سطور.

آری وجه الگو بودن حضرت زهرا (سلام الله علیها) و به تعبیر ظریف امام دختر رسول خدا، ناشناخته ماندن قدر این دو بزرگوار است. امام (علیه السلام) متعبدانه می پذیرند که ناشناخته بماند و دیگران تا روز موعود تنها چون خورشیدی پشت ابراز او بهره ببرند همان گونه که صدیقه طاهره (سلام الله علیها) در دوران کوتاه و پر برکت عمر نازنینش ناشناخته ماند.

ناشناخته ماندن گوهر وجودی تنها اختصاص به این دو بزرگوار نداشت. حضرت علی (علیه السلام) هم ۲۵ سال کنار گذاشته شد. امام حسن (علیه السلام) را مجبور به صلح نموده و سپس قدر ناشناسانه مدل المومنین خوانده شد و ستارگان دیگر آسمان امامت و ولایت یک یک محبوس و اسیر جو خفقان حکام مستبد کنار گذاشته شده با شهادت آنها دست عالم از وجود نازنینشان کوتاه شد ولی... تشابه حضرت زهرا و امام زمان (سلام الله علیهما) در این است که هر دو پذیرفتند که به اراده خدا ناشناخته بمانند.

دختر رسول خدا سرآمد بسیاری از رجال اطراف پیامبر بود. زیرا بضعه رسول الله بود و هم کفو علی مرتضی (علیه السلام)، چگونه سرآمد نباشد که خدا اصحاب کسا را در نسبت با او معرفی می نماید. فاطمه است و پدر فاطمه. فاطمه است و همسر فاطمه. فاطمه است و پسران فاطمه.... با این وجود چون خدا اراده کرده بود نور وجود او در کالبد یک زن تجلی پیدا کند، متعبدانه پذیرفت که قدر او ناشناخته بماند. که او آزموده ای است که خدا قبل از خلقتش امتحان نموده و او را نسبت به آزمون سخت توانا یافته بود [۶].

نویسنده: مریم سادات بنی هاشمی

پس صابرا نه پذیرفت تا الگویی باشد برای تمام زنان عالم که زن بودن و دختر بودن و از همه مهم تر مادر بودن را کم ارج ندانند و آرزو و آمالشان اهداف مردانه نباشد. الگو بودن برای زنان در دورانی که زن بودن عار بود و مایه شرمساری و برای امروز که همه چیز با ترازوی مردانه سنجیده می شود، وجودی چون فاطمه توانمند و متعبد می طلبد. [۷]

او باید بپذیرد که حتی اگر از نظر استعداد و توانایی بتواند همچون مردان در جامعه ظاهر شود، در دوگانه خانه و جامعه با افتخار خانه را اختیار کند [۸] و ممنون خداوند باشد که لیاقت خدمت به کانون با ارزش خانواده [۹] را برای او برگزیده است.

دختر رسول خدا (صل الله علیه وآله) آنچنان خود را برای مادری آماده نموده بود که سالها پیش از این که مادر شود، ام ابیها لقب گرفت و آنچنان صادقانه برای فرزندانش عشق و محبت نثار نمود که مفتخر به نشان ام الائمه گردید و آنقدر با اخلاص برای امت اسلام از خود گذشتگی نمود که امروز همه شیعیان آرزو مندانه او را ام المومنین دانسته و به این فرزندی افتخار می کنند.

پس بانوان سرزمینم! به این الگو افتخار نمایید که امام زمان (عج) به او مباحثات نموده و همچون او عاشقانه استعدادهای خدا دادی را در کانون خانواده به کار بندید تا به حقیقت دوستار و تصدیق کننده او شمرده شده و صبورانه بر آنچه پدر او (صل الله علیه وآله) و همسرش (علیه السلام) برای ما آورده اند عمل نماییم. [۱۰]

منابع متن

- [١] . طوسي، الغيبة، ص ٢٨٦ .
- [٢] . احزاب، ٢١ .
- [٣] . ممتحنه، ٤ .
- [٤] . انعام، ٩٠ .
- [٥] . تفسير أطيب البيان، ج ١٣، ص ٢٢٥ .
- [٦] . شيخ عباس قمي، مفاتيح الجنان، زيارت حضرت زهرا (سلام الله عليها) «أُمَّتَحَنَةُ امْتَحَنَكَ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لَمَّا امْتَحَنَكَ بِهِ صَابِرَةً»
- [٧] . نحل - ٥٨ و ٥٩ «وَ إِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَ هُوَ كَظِيمٌ (٥٨) يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَّا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (٥٩)»
- [٨] . شيخ حر، وسائل الشيعه، ج ٢٠، ص ١٧٢ «عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السَّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: تَقَاضَىٰ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ إِلَىٰ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي الْخِدْمَةِ - فَقَضَىٰ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ ع بِخِدْمَتِهَا مَا دُونَ الْبَابِ - وَ قَضَىٰ عَلِيٌّ عَلِيٌّ ع بِمَا خَلَفَهُ قَالَ - فَقَالَتْ فَاطِمَةُ فَلَا يَعْلَمُ مَا دَخَلَنِي مِنَ السَّرُورِ - إِلَّا اللَّهُ يَا كَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ ص تَحْمِلُ أَرْقَابَ الرَّجَالِ.»
- [٩] . كليني، كافي، ج ٥، ص ٣٢٨ «مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَىٰ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص تَزَوَّجُوا وَ زَوَّجُوا أَلَا فَمَنْ حَطَّ أَمْرِي مُسْلِمٌ انْفَاقَ قِيَمَةِ أَيْمَةٍ وَ مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ بَيْتٍ يُعْمَرُ فِي الْإِسْلَامِ بِالنِّكَاحِ وَ مَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ بَيْتٍ يُخْرَبُ فِي الْإِسْلَامِ بِالْفِرْقَةِ يَعْنِي الطَّلَاقَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا وَكَّدَ فِي الطَّلَاقِ وَ كَرَّرَ فِيهِ الْقَوْلَ مِنْ بَغْضِهِ الْفِرْقَةَ.»
- [١٠] . شيخ عباس قمي، مفاتيح الجنان، زيارت حضرت زهرا (سلام الله عليها) « زَعَمْنَا أَنَا لَكَ أَوْلِيَاءَ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِكُلِّ مَا آتَانَا بِهِ أَبُوكَ ص وَ آتَانَا بِهِ وَصِيَّهُ»

معرفی کتاب:

نام کتاب: دختر ماه
نویسنده: سارا عرفانی
ناشر: انتشارات مدرسه

کتاب «دختر ماه» به زندگی نامه حضرت معصومه سلام الله علیه از تولد تا شهادت می‌پردازد. در این کتاب همچنین جریان مهاجرت حضرت به ایران برای دیدار با برادر بزرگوارشان امام رضا علیه السلام روایت شده است.

«دختر ماه» با روایتی داستانی نگاشته شده، که داستان پردازی از اخلاق، خصلت‌ها و رفتارهای حضرت معصومه (س) بدون این که به داستان لطمه بزند از ویژگی‌های بارز این کتاب است. کتاب دارای داستانی روان و خوش‌خوان برای نوجوانان است که با تکیه بر مستندات تاریخی نگاشته شده است و نوجوانان را با زندگی کریمه اهل بیت علیهم السلام آشنا میکند

این کتاب را می‌توانید از نرم افزار فیدیبو دریافت نمایید.

جایگاه دختر در اسلام و خانواده

دین اسلام همواره برای زنان و دختران اهمیت ویژه ای قائل بود، در روایات دختران به عنوان حسنات الهی ذکر شده اند و این در حالی است که حسنات در اسلام مورد پاداش خدا هستند.

پیامبر اسلام در خصوص پاداش تربیت دختران میفرماید: «کسی که دختری دارد باید او را به بهترین نحو تربیت کند و غذای خوب و شایسته برایش فراهم کند و نعمت‌هایی که خداوند بر او ارزانی داشته را بر دخترش گوارا دارد و از او دریغ نرزد که چنین پدری در روز قیامت از آتش دوزخ نجات خواهد یافت.»

همچنین در خصوص لزوم محبت بیشتر به دختران در خانواده، امام رضا علیه السلام از قول پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «خداوند متعال نسبت به دختران مهربان‌تر از پسران است.» آیت‌الله جوادی آملی در این رابطه می‌فرماید: این که زن شش سال قبل از این که مرد مکلف شود، ذات اقدس الهی او را به حضور پذیرفته است، خداوند با او سخن می‌گوید و روزه را بر او واجب می‌کند، مناجات او را گوش می‌دهد، باید زن برای خود افتخار بداند. وقتی که مرد هنوز به عنوان یک جوان مشغول بازی است، زن مشغول راز و نیاز و نماز است.

به طور کلی می‌توان گفت، تربیت دختر امر بسیار مهمی است که امروزه آن چنان که باید و شاید مورد توجه قرار نمی‌گیرد و تربیت دختران با ملاک‌هایی که اسلام در این خصوص ارائه داده فاصله بسیاری دارد.

ضرورت توجه به تغذیه دختران در مرحله اول زندگی؛

مرحله اول زندگی فرزندان که از بدو تولد تا هفت سالگی را شامل می‌شود مرحله بسیار مهم و تعیین کننده‌ای از لحاظ رشد جسمی و شخصیتی فرزندان است که تا حدود بسیار زیادی در دختر و پسر مشابه است. در این دوره، بر اهمیت تغذیه نوزاد با شیر مادر سفارشات فراوانی شده است که موجب حفظ سلامت جسمی نوزاد خواهد شد. از سوی دیگر، تحقیقات صورت گرفته در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که تغذیه با شیر مادر علاوه بر سلامتی جسمانی، سلامتی روحی و روانی کودک را در بزرگسالی به همراه خواهد داشت.

در اینجا، تغذیه دختر با شیر مادر از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ زیرا با توجه به نقش مادری که قرار است دختران در آینده به عهده گیرند و وجود مسائلی مانند دوران بارداری، زایمان و شیردهی و ... سلامت جسمانی دختران باید بسیار جدی‌تر مورد توجه والدین قرار گیرد.

محبت به دختران و توصیه‌های پیامبر (ص) در این خصوص

مسئله دیگری که در این دوره وجود دارد و پدر و مادرها باید به آن توجه داشته باشند محبت به فرزندان خود و بویژه به دختران است. در آموزه‌های دینی به محبت به بچه‌ها و همدلی با آنها بسیار سفارش شده است و این مسئله در مورد دختران پر رنگ‌تر از پسران است؛ زیرا دختران نسبت به پسران از حساسیت‌های بالاتری برخوردارند و محبت به آنها سلامت روح و حتی جسم آنها را در پی خواهد داشت و متعاقباً بر سلامت جامعه اثرگذار است.

در همین رابطه امام رضا (ع) از قول پیامبر اکرم (ص) نقل می‌فرمایند: «خداوند متعال نسبت به دختران مهربان‌تر از پسران است.» همچنین حضرت رسول (ص) فرمودند: «کسی که دختر بچه خود را شادمان کند مانند کسی است که بنده‌ای را از فرزندان (حضرت) اسماعیل، آزاد کرده باشد و در حدیث دیگری از ایشان روایت شده که «باید اطفال دختر را بیشتر از پسر مورد توجه قرار دهید و زمانی که هدیه برای فرزندان خود تهیه می‌کنید، سهم دختر را قبل از پسر بدهید.»

آیت‌الله جوادی آملی در این رابطه می‌فرمایند: این که زن شش سال قبل از این که مرد مکلف شود، ذات اقدس الهی او را به حضور پذیرفته است، خداوند با او سخن می‌گوید و روزه را بر او واجب می‌کند، مناجات او را گوش می‌دهد، باید زن برای خود افتخار بداند. وقتی که مرد هنوز به عنوان یک جوان مشغول بازی است، زن مشغول راز و نیاز و نماز است.

به طور کلی می‌توان گفت، تربیت دختر امر بسیار مهمی است که امروزه آن چنان که باید و شاید مورد توجه قرار نمی‌گیرد و تربیت دختران با ملاک‌هایی که اسلام در این خصوص ارائه داده فاصله بسیاری دارد. برای تربیت صحیح دختران ضروری است که والدین نسبت به ارزش‌ها و نقش دختران در جامعه آگاهی کافی داشته باشند تا این وظیفه مهم را به نسبت اهمیتی که دارد به انجام برسانند.

منابع:

۱. کتاب اسلام و تربیت دختران، دکتر علی قائمی، انتشارات امیری.
۲. کتاب خانواده و تربیت کودک، دکتر علی قائمی، انتشارات امیری.

روابط پدر و دختر

رابطه و رفتار پدر با دختر مسئله بسیار مهمی است که از دوران بارداری مادر آغاز می‌شود و تعیین‌کننده بخش اعظمی از سلامت روان دختران می‌باشد.

برخی تأثیرات روان‌شناختی رفتار پدر بر دختر:

عزت نفس دختر و تصویری که دختر از خودش در ذهن دارد، تحت تأثیر رفتارهای پدر می‌باشد.

رفتار پدر با مادر می‌تواند در ایجاد یک تصور خوب از ازدواج موثر باشد.

پدر می‌تواند باعث شود دنیا جای امن‌تری به نظر برسد. او علی‌رغم داشتن محبت پدر باید حس کند پدرش فردی مقتدر است و کنار او احساس امنیت دارد.

وضع قوانین به‌جا و مناسب با سن کودک برای سلامت روان دختر مفید است.

محبت و عشق بی‌قید و شرط پدر باعث ایجاد احساس دوست داشتنی بودن در دختر می‌شود.

خطاب او با الفاظ زیبا و احترام گذاشتن به عقایدش می‌تواند اعتماد به نفس دختر را بالا ببرد.

در واقع رفتار پدر با دختر، نیازمند اندیشه، تأمل و یادگیری روش‌های صحیح ارتباط با فرزندان است.

در صورتی که در ارتباط با فرزند دختر خود دچار مشکل شده‌اید، توصیه می‌کنیم این موضوع را جدی گرفته و به مشاور کودک و نوجوان مراجعه کنید.

شبیه ترین دختر به مادر شیعه

این لقب، که از سوی امام معصوم به حضرت معصومه (س) داده شده، گویای جایگاه والای ایشان است.

عالمه ی عارفه

مقام علم و عرفان ایشان در مرحله‌ای است که در فرازی از زیارتنامه او چنین می خوانیم:

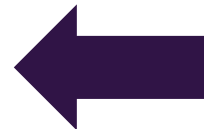
«السلام علیک ایها الطاهرة الحمیده البرة الرشیده التقیة الرضیة المرضیة»: (سلام بر تو ای بانو پسندیده نیک سرشت، ای بانوی رشد یافته، پاک طینت، پاک روش، شایسته و پسندیده).

حال سوالی که مطرح می شود این است که باتوجه به اینکه ازدواج، سنت پیامبر است و حضرت معصومه (س)، عالمه ی عارفه؛ چرا ایشان به این سنت حسنه عمل نکرده اند؟

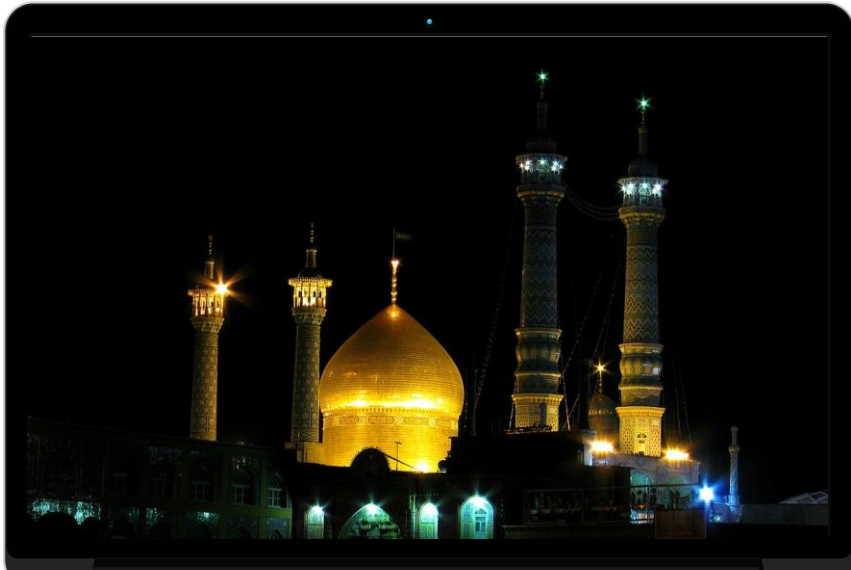
در این که حضرت معصومه (س) ازدواج نکرده اتفاق نظر هست و در مورد علت عدم ازدواج ایشان نظریات مختلفی گفته شده است:

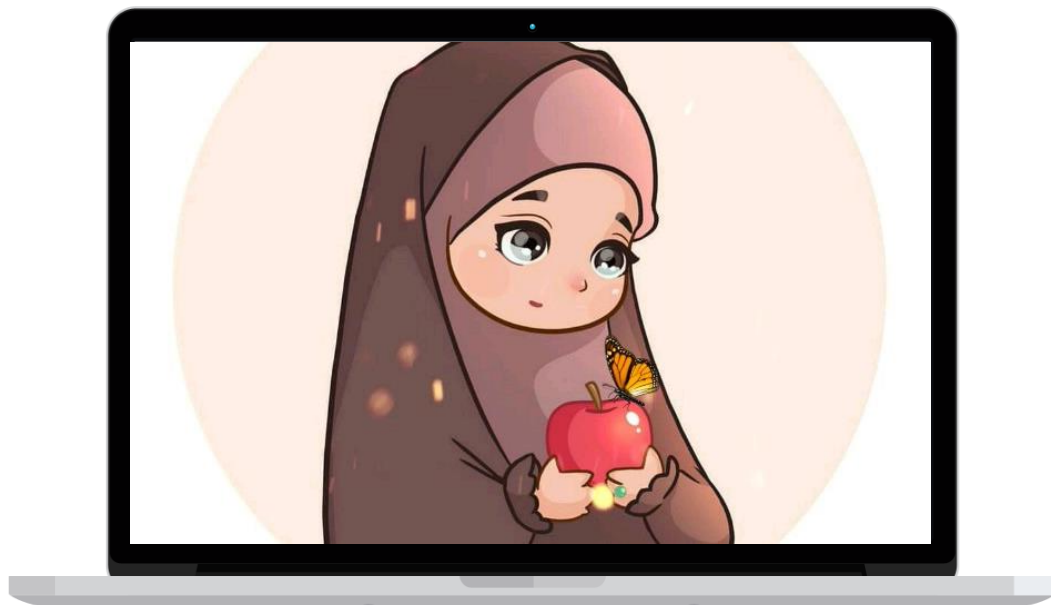
✓ **علت اول:** در تاریخ یعقوبی آمده است که حضرت موسی بن جعفر(ع) وصیت کرده بود که دخترانش شوهر نکنند و برای همین هیچ یک از دختران آن حضرت شوهر نکردند جز یکی از دخترانش به نام ام سلمه که در مصر به همسری قاسم بن محمد بن جعفر بن محمد در آمد و به خاطر این ازدواج مسایلی پیش آمده و قاسم قسم خورد که منظور او از ازدواج با او این بود که به او محرم شود و او را حج ببرد. لکن این نظریه را نمی توان به این آسانی پذیرفت چون در اصول کافی آمده است که حضرت امام موسی بن جعفر (ع) کار شوهر کردن و شوهر دادن دخترانش را به پسرش حضرت امام رضا واگذار کرد و فرمود: اگر علی خواست آنان را شوهر می دهد و اگر نخواست شوهر نمی دهد. و جز پسر علی هیچ کس حق ندارد دخترانم را شوهر بدهد. نه برادران دیگرشان، نه عموهایشان و نه سلطان وقت هیچکدام حق ندارند در امر ازدواج دخترانم دخالت کنند. در ضمن «الاشاره و النص علی ابن الحسن الرضا(ع) بر اساس این روایت، نمی توان گفت که امام موسی بن جعفر(ع) وصیت به عدم ازدواج کرده بلکه وصیت کرده که امر ازدواج دخترانش به امام رضا (ع) مربوط است و دیگران حق دخالت ندارند.

✓ **علت دوم:** از دیدگاه برخی ، خفقان شدید هارونی باعث شد که دختران امام موسی بن جعفر(ع) نتوانند ازدواج کنند و در عصر هارون خفقان و استبداد و ستم به جایی رسید که کسی جرأت نداشت به خانه امام موسی بن جعفر رفت و آمد کند. اگر کسی نتواند به خانه امام رفت و آمد داشته باشد، به طور یقین نمی تواند خیال دامادی آن حضرت را در سر پیوراند. گر بخواهیم این مسأله را بیشتر توضیح بدهیم باید بگوییم که هارون می خواست کاری کند که نسل امام موسی بن جعفر کم گردد و یکی از راه های این، جلوگیری از ازدواج زنان و دختران این خاندان است و بطور طبیعی اگر دختران و زنان شوهر نکنند، نسل آل علی(ع) کم می گردد و کمی این نسل برای دستگاه خلافت بسیار مطلوب بود و علت کشتار آن همه سادات هم می تواند همین باشد که این نسل بر افتد

✓ **علت سوم:** درباره کفویت گفتنی است؛ کفو و هم شأن بودن به معنای هم درجه و همسان بودن در مقامات معنوی نیست؛ بلکه کفو این است که زن و شوهر در کمالات معنوی و صفات درونی ضد هم نباشند. به عنوان مثال، هر دو مسلمان باشند، هر دو معتقد به امامت امامان معصوم باشند و هر دو انقلابی و شجاع باشند. اگر یکی مسلمان و دیگری کافر باشد، کفو نیستند. اگر یکی به حقانیت راه امام حسین(ع) معتقد باشد و یکی نباشد، در این صورت کفو نیستند. اگر زنی دشمن امام علی(ع) باشد و مردی عاشق آن حضرت باشد در این صورت کفو نیستند و اگر به این صورت با هم متضاد باشند نمی توانند با هم ازدواج کنند و اگر ازدواج کنند با هم نمی سازند. پیامبر با زنان متعددی ازدواج کرد و هیچ کدام از آنها در درجات معنوی به پای آن حضرت نمی رسید. حضرت زینب(س) و عبدالله بن جعفر طیار با هم کفو بودند چون هر دو مسلمان، مؤمن، عاشق پیامبر، عاشق امام علی(ع) و عاشق امام حسن و امام حسین(علیهما السلام) بودند و هیچ گونه تضادی بینشان نبود و اگر او با زینب کبری کفو نبود اجازه رفتن به کربلا نمی داد و اجازه نمی داد دو پسرش در کربلا به شهادت برسند و علت ازدواج نکردن دختران حضرت امام موسی بن جعفر و به خصوص حضرت فاطمه معصومه این بود که جوانان و مردان آن زمان از ترس حکومت هارون نمی توانستند با امام موسی بن جعفر علیه السلام خویشاوند بشوند و از این جهت حضرت معصومه کفو نداشت چون خانواده امام موسی بن جعفر(ع) ضد حکومت عباسی بودند و حکومت عباسی هم دشمنان خود را نابود می کردند. به این جهت از ترس حکومت هارون کسی نمی توانست به آنان نزدیک بشود.

حضرت معصومه (س) الگوی دختران مسلمان امروزی:

یک دختر مسلمان امروزی باید راهی را انتخاب نماید که طی آن به رشد و شکوفایی برسد. دختران امروز و زنان فردا نیمی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند و بنابراین نقشی تعیین‌کننده در سعادت و شقاوت اجتماع دارند. اگر دختری از حضرت فاطمه معصومه (س) الگو بگیرد، قطعاً نه تنها موجبات رشد و شکوفایی خود که بلکه مایه‌ی رشد تمام جامعه می‌گردد. لذا یک بانوی مسلمان امروزی باید راجع به الگوهای خود در جامعه‌ی اسلامی؛ شخصیت‌هایی همچون حضرت فاطمه زهرا (س)، حضرت معصومه (س) و حضرت زینب (س) آگاهی کاملی پیدا کند. تا بعد از حصول این آگاهی، خود را از لحاظ رفتاری و اخلاقی به آن بزرگوران نزدیک‌تر کند.

داستان قاصدک کوچولو:

قاصدک کوچولو تازه از راه رسیده بود. گرمای هوا و راه طولانی، او را خسته کرده اما فرصتی برای استراحت نداشت و می خواست هرچه زودتر حرفهای مهمی را به گوش صاحبش برساند.

با حرکت باد: چرخید و چرخید و در کنار ضریح به آرامی روی زمین نشست.

نفس راحتی کشید و به آرامی گفت: بانوی کرامت، من اینجا هستم تا درد و دل های فاطمه را به شما برسانم.

بانوی مهربان با صدایی دلنشین به او گفت: خوش آمدی قاصدک جان. مشتاقم تا حرف هایت را بشنوم.

قاصدک بی اختیار مانند ابر بهار، به گریه افتاد و گفت: فاطمه خیلی دلش برای شما تنگ شده.

او از من خواست تا سلامش را به شما برسانم و بگویم که فاطمه گفته: یادش بخیر سال گذشته با شوق در صحن و حرمتان بازی میکردم و در کنار ضریح شما حس خوبی داشتم.

تازه... شما به من یاد دادید که دختر خوبی باشم به پدر و مادرم احترام بگذارم

صحن و حرم شما پر بود از نور های رنگی و زیبا و پر از مهربانی و یاد خدا

اما امسال از شما دور شدم و حتی فکرش را هم نمی کردم که مجبور باشم به خاطر یک مهمان ناخوانده از خانه بیرون نیایم. قاصدک به حضرت معصومه (سلام الله علیه) گفت: فاطمه خیلی ناراحت بود و به گریه افتاد.

بانوی مهربانی ها حضرت معصومه سلام الله علیه گفت: قاصدک جان می دانم که خسته ای و راه درازی تا اینجا طی کرده ای،

اما سلام مرا به فاطمه جان و همه فرزندان در این سرزمین و در کل دنیا برسان و به آنها بگو که قلب شما اینجاست و من در کنارتان هستم و شما را دوست دارم. به یاری خدا این روزها هم می گذرد و روزهای خوبی در انتظارتان خواهد بود. پس نگران نباشید و به خدا توکل کنید تا پیروز شوید و به زودی بدی ها و سختی ها در کل دنیا از بین خواهند رفت .

قاصدک با شنیدن این حرف ها برقی در چشمانش ظاهر شد و جانی تازه گرفت، از جایش بلند شد و با لبهایی خندان و دلی شاد، دست در دست بادبه راه افتاد تا پیام حضرت معصومه سلام الله علیه را به همه بچه های دنیا برساند..

واحد دانشگاه علامه طباطبائی

کانون فرهنگی هنری «گندم»

با مجوز از جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبائی

شماره ۱۳۹۹/۰۶/۰۱ مورخ ۹۹/۱۱/۲۱۴ ص ۰

نشریه «گندم»

با مجوز از کمیته ناظر بر نشریات دانشگاه علامه طباطبائی

به شماره ۷/۳۶۵۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۱

مدیر مسئول و سردبیر:

دکتر محسن حبیبی

(عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

اسامی همکاران این شماره:

زهرا محمدی، زهرا متقی، زهرا رضیان، فاطمه

ادریسی، فاطمه کریمی، سیده فاطمه شفیعی،

فاطمه فدایی، فاطمه جوان، زینب میرزاجانی،

فاطمه فرح آبادی، زهرا رضانعلی، فاطمه

اسدی، رامین علی یاری، باسمن علی آباد

طراح و صفحه آرا:

زینب همتی پور

دانشگاه علامه طباطبائی